

Da Australien blev koloniseret

Erfaringer fra de første bosættelsesplaner

Af Frank Dupuis.

Med taknemmelig erkendtlighed for venlig tilladelse til at benytte meget værdifuldt materiale fra rapporter og undersøgelser foretaget af Mr. E. J. Craigie, tidl. medlem af Sydaustraliens lovgivende forsamling og forhenværende præsident for den Internationale Union For Grundskyld og Frihandel.

Set fra Europa synes kronlandet Australien at udgøre en politisk enhed i hele dets udstrækning. I virkeligheden er det sammensat af adskilte stater med karakteristiske forskelle, skønt de er forenet i een føderation. Denne uensartethed finder sin forklaring i de forhold, der bestod, da koloniseringen begyndte i begyndelsen af det 19. århundrede.

De små grupper af kolonister, der slog sig ned på isolerede steder langs den uhyre omkreds af et uudforsket kontinent, udviklede sig til indbyrdes uafhængige samfund, og de dannede ikke deres institutioner efter samme mønster, trods alle anstrengelser fra den britiske regerings side for at påtvinge dem ensartethed.

Disse forskellige nybygder afgiver et interessant materiale for folk, der studerer sociale principper, skønt de første to, den i Sydney (Ny Sydwalet) i 1788, og Derwent River (Tasmanien) i 1803, var samfund af straffefanger, der levede under betingelser, der var for kunstige til at afgive eksempler af almen betydning.

De næste to bosættelser blev imidlertid planlagt som led i en regulær kolonisering. Fra den første af dem, Swan River kolonien (Vestaustralien) 1829, udvikledes i tidens løb byen Perth, og fra den anden, Det sydaustralske Selskabs Gulf St. Vincent bosættelse, 1835, opstod byen Adelaide. Skønt man ved den anden koloni bevidst bestræbte sig for at undgå en gentagelse af fejlene fra den første, søgte man i begge tilfælde at

overføre jordbesiddelsessystemet fra det moderne Europa - absolut ejendomsret til et stykke af jordens overflade - til et uhyre område af ubeboet territorium.

Under sådanne simplificerede forhold kan det uforanderlige forhold mellem de økonomiske elementer: jord, arbejde og kapital, iagttages med langt større lethed end i forlængst befolkede lande, hvor dets virkninger er blevet tilsløret af kompliceret lovgivning, den materielle udvikling og vanens dominerende magt. Disse to eksperimenter udgør således et kapitel af almen historisk interesse. De bringer et budskab til ethvert samfund, der anvender jord, arbejde og kapital; og det vil sige, ethvert samfund på jordens overflade.

I Vestaustralien: Sudan River nybyggerne.

Kort etter at kaptajn Stirling havde udforsket Swan River i Vestaustralien i 1827, dannedes et selskab i England med det formål at kolonisere det pågældende distrikt, foruden naturligvis at berige planens ophavsmænd. Den britiske regering gav dette selskab tilladelse til at tage land i besiddelse i flodens nærhed i forhold til den kapital, der investeredes, og antallet af emigranter, der blev sendt ud, med en begyndelsesbevilling på 500.000 acre. Den første ekspedition medførte rigelige forsyninger af udsæd, redskaber og husdyr og 300 nybyggere under ledelse af mr. Peel, selskabets førende skikkelse. Disse pionerer stammede fra de fattigste elementer af den engelske befolkning, og skønt de blev lovet højere løn, end de kunne gøre sig håb om at opnå hjemme, havde de til gengæld forpligtet sig til at arbejde for selskabet, der havde sørget for deres rejse. Foruden sine jordbesiddelser menes selskabet at have haft en kapital på £ 200.000.

Den anerkendte koloniteoretiker Edward Gibbon Wakefield har analyseret denne første ekspeditions videre skæbne i sin bog "England og Amerika", og dens fortsættelse "Koloniseringskunsten", udgivet i 1833. Wakefield påvirkede John Stuart Mill og flere andre med sine teorier og fik senere betydelig indflydelse på Australiens og New Zealands tidlige historie. "Ved

Swan River" siger Wakefield ."var de første kolonister næppe landet, før guvernøren blev anmodet om at straffe arbejdere for kontraktbrud, idet de nægtede at arbejde for dem, del havde bragt dem over fra England ... De, der var draget ud som arbejdere, havde ikke så snart nået kolonien, før de blev fristet af denne overflod af god jord til at blive jordbesiddere".

Mr. Peel og hans kapital.

Tilsyneladende havde den britiske regering sikret sig jord udover Peels koncession og var villig til at sælge den for 1 s. 6 d. pr. acre. Den store kapitalist stod i løbet af kort tid uden en tjener til at rede sin seng eller hente vand fra åen. Med nogen vanskelighed lykkedes det ham at sikre sig arbejdere til at anbringe sine varer under et telt; men der blev de liggende på grund af manglende arbejdskraft, indtil teltdugen rådnedede og varerne blev ødelagt.

Imidlertid slog de fordums arbejdere sig ned som jordbesiddere på fjerntliggende ejendomme, fjernt fra naboer og fjernt fra havnen; de lærte hurtigt, hvilke ambitioner deres nye stilling medførte og sluttede sig til kravet om straffefanger til at arbejde for sig på deres gårde. Wakefield havde iagttaget lignende resultater under lignende betingelser fra mange egne af verden. "Alle planer af denne art", siger han, "som ikke gik ind for en eller anden form for slaveri, har slået fejl, så snart de blev prøvet. Uden en eller anden form for slaveri har kapitalisten ingen sikkerhed ... arbejderen lader hånt om sin kontrakt, så snart han ankommer til kolonien."

I Sydaustralien

St. Vincent Gulf nybyggerne.

Efter Swan River kolonien var den britiske regering mere tilbageholdende med yderligere koncessioner. Der var en meget tydelig officiel usikkerhed i regeringens forhandlinger med Baron, Torrens, Whitmore og andre, som foreslog kolonisering af distrikterne i nærheden af St. Vincent Gulf efter kaptajn Sturts udforskning af dette område i 1830. Til slut fremsatte Det Sydaustralske selskab, der var dannet i 1834 med parla-

mentsmedlemmet W. W. Whitmore som formand, en plan udarbejdet af Wakefield om at udvikle landet og samtidig undgå fejlene fra Swan River kolonien. Ifølge planen foreslås det, at ingen fri tildeling af land skulle finde sted, men jorden skulle sælges til en fast pris på ikke mindre en 12 s. og ikke mere end 20 s. pr. acre. De således indkomne penge skulle danne et fond, der skulle give frirejse til kvalificerede arbejdere og håndværkere med deres familier; kolonien skulle bære alle sine egne udgifter og i det store og hele ordne sine egne affærer.

Organiseret jordspekulation.

Endelig ved loven af 15. august, 1834, blev al offentlig jord udbudt til salg til en minimumspris af 12 s. pr. acre under tilsyn af et regeringsnævn (Board of Commissioners), udpeget af regeringen. Ingen del af udgiften i forbindelse med grundlæggelsen eller administrationen af kolonien skulle falde på moderlandet. Nævnet måtte forpligte sig til, af de midler det evt. måtte låne med sikkerhed i kolonien, at investere mindst £ 20.000 i britiske regeringsfonds. Først når det var sket, og først når der var blevet solgt jord for £ 35.000, kunne nævnet udøve sine generelle magtbeføjelser. For at forhindre store koncentrationer af jord på enkelte hænder og vidt spredte brug havde Wakefield foreslået, at jorden skulle sælges i lodder, der grænsede op til hinanden, og hver lod skulle bestå af 80 acre landbrugsjord og 1 acre byjord.

Det første regeringsnævn arbejdede i 6 måneder på at sælge den krævede mængde jord, og da det ikke lykkedes dem, indgav de deres afskedsbegæring. I maj 1835 dannedes et nyt nævn, og da man mente, at 12 s. pr. acre var for lav en pris, fastsattes prisen på salgbar jord til 20 s. pr. acre. Som man kunne have ventet, blev resultatet, at ikke alene blev Wakefields planer kuldkastet, men hele foretagendet truedes med sammenbrud. På dette kritiske stadium blev en velstående og fremsynet købmand, mr. George Fife Angas, interesseret i situationens muligheder. Han dannede et aktieselskab, der tilbød at opkøbe tilstrækkelig jord i distriktet til at sætte nævnet i stand til at opfylde sine forpligtelser. Men han fastsatte som betingelse, at

prisen skulle reduceres til 12 s. pr. acre, og forlangte desuden andre koncessioner. Nævnet gik modvilligt ind på tilbudet, og med prisen reduceret fra £ 1 til 12 s. pr. acre blev arealet for hvert jordbrug tilsvarende forøget fra 81 til 135 acre. hvert omfattende 1 acre byjord. I november 1835 var salget tilendebragt, og nævnet i stand til at udøve sine lovmæssige forpligtelser.

Jordværdien af Adelaide City.

Ved disse transaktioner havde Angasgruppen erhvervet et område på 13.700 acre. Man kan få en forestilling om, hvorledes dette område er steget i værdi ved at se på værdistigningen på den jord, hvorpå den nærliggende by Adelaide siden da er opstået. Hele grunden, byen ligger på, blev solgt i lodder i 1837 for et totalbeløb på £ 3.856. I 1950 var den samme grund, bortset fra bygninger og forbedringer, skyldsæt for statens jordskat til en værdi af ikke mindre end £ 19.500.000. Ikke længe efter at salget havde fundet sted, blev byjord, der var blevet købt for 12 s. pr. acre, solgt til priser helt op til £ 80 og £ 100, og nogle steder med mere gunstig beliggenhed steg priserne helt op til £ 250 pr. acre. Prisstigningen var kortvarig, og senere faldt priserne til en femtedel af disse tal. Da kaptajn (senere Sir) Georg Grey i 1841 blev sendt ud for at overtage arbejdet efter en i hast hjemkaldt guvernør, fandt han kolonien i bølgedalen af den stagnation, der fulgte prisstigningen. Senere hen i livet satte erfaring og eftertanke ham i stand til at spore sammenhængen mellem nedgang i handelen og en spekulationspræget opgang i jordværdierne.

Velstand - men for hvem?

Ingen reformator kunne vist have forstået forholdet mellem jordmonopol og lave lønninger og arbejdernes afhængighed bedre end medlemmerne af det sydaustralske regeringsnævn, således som det fremgår af deres første rapport til koloniministeren i London den 24. juni, 1836. Dette dokument er af største betydning i jordspørgsmålets historie.

"Det er af stor betydning for velstanden i en ny koloni, hvor der hverken er slaver eller straffefanger," siger nævnet, "at der

er en stadig forsyning af frivillige arbejdere, der er villige til at tage arbejde for løn. Hvis der ikke er en sådan konstant forsyning af arbejdskraft, kan intet større landbrug opdyrkes, intet storstilet eller fortsat arbejde udføres. For at sikre denne konstante forsyning af arbejdskraft er to ting påkrævet: at det nødvendige antal arbejdere befordres til kolonien, og at de, når de således er befordrede, fortsætter som lejede arbejdere, indtil ankomsten af andre emigranter der kan udfylde deres plads på arbejdsmarkedet. Man må derfor, når man søger at afgøre den rette pris på offentlig jord i en ny koloni, tage to ting i betragtning: for det første, den pris, der er nødvendig for at skaffe det antal arbejdere til kolonien, der er nødvendigt for at dyrke jorden; og for det andet, den pris, der er nødvendig for at forhindre disse arbejdere i at erhverve ejendom i jord, før de har været lønarbejdere i en tilstrækkelig lang periode. For at opnå denne sidstnævnte hensigt er det ikke usandsynligt, at man i den første tid efter guvernørens ankomst vil finde det ønskeligt at forhøje prisen på offentlig jord til over £ 1 pr. acre".

Ingen uafhængighed for arbejderne.

Her finder vi, klart udtrykt af et nævn med praktisk erfaring og uden politiske motiver, en erkendelse af, at høje jordpriser ved at forhindre fattigere medlemmer af samfundet i at arbejde på egen hånd, hjælper de rigere medlemmer ved at forsyne dem med billig arbejdskraft. Kapital spillede ikke nogen rolle i denne analyse af løn- og beskæftigelsesforhold. De riges magt var ikke en følge af deres evne til at ombytte penge med kapital eller nogen anden artikel, men af deres evne til at købe retten til at monopolisere det naturlige element: jorden.

Nævnet havde en klar forståelse af det væsentlige i arbejderproblemet. De indså, at ved en reduktion af prisen på jord ville mange arbejdere hurtigt blive frie og uafhængige kapitalister, med det resultat, at de, der havde interesser i kolonien, ville blive nødt til at betale højere lønninger, hvis de ønskede at få arbejdere til at arbejde for sig. Udbredelse af kapitalismen var en fare for den verdensopfattelse, nævnet var interesseret i at bevare! "Hvis offentlig jord fortsat skulle kunne erhverves til

denne (lave) pris", fortsætter rapporten, "og hvis lønninger var af en sådan størrelse, at det blev muligt for flittige håndværkere at skaffe en beskeden sum i løbet af nogle få måneder, ville der være betydelig fare for, at de, på grund af de i de gamle lande herskende vaner, ville blive fristet til at købe små selvstændige brug og ophøre med at arbejde for løn for at slå sig ned som isolerede opdyrkere af deres egen.

Nævnets medlemmer havde til stadighed lige for deres øjne en demonstration af den kendsgerning, at en hvilken som helst flittig mand med normale evner, hvis han fik lov at bruge jorden, hurtigt kunne erhverve den nødvendige kapital til at bearbejde den for; for kapital - det menneskeskabte middel til forøgelse af arbejdsindsatsens virkning - skabes, ligesom al anden reel velstand, ved arbejde bragt i anvendelse på jorden eller jordens produkter.

"Faren" for at mænd skulle blive uafhængige var i sandhed en alvorlig trussel i horisonten for medlemmerne af nævnet. Og hvorledes kunne de afvende den? "Vi har den dristighed at håbe", siger de, "at Deres Excellence vil bifalde, at vi har autoriseret kolonibestyrelsen til at forhøje prisen på offentlig jord, hvis arbejderne, der bliver bragt til kolonien af Emigrantfonden, skulle begynde at opdyrke småbrug på egen hånd før ankomsten af andre lønarbejdere, der kan arbejde i deres sted".

Høj jordrente - lave lønninger.

Nævnet var fuldt ud klar over, at det ville være vanskeligt at få dette system til at virke i Sydaustralien, hvis jord kunne købes meget billigere i nærliggende kolonier. Under overskriften "Vanskeligheder undervejs, hindringer, der må ryddes af vejen" gjorde de derfor opmærksom på, at "Såfremt prisen på jord i eet distrikt blev sat tilstrækkelig højt til at tage det rette antal arbejdere, mens jord i et tilstødende distrikt blev solgt til en lavere pris eller blev bevilget gratis, så ville de, der erhvervede deres jord til en lavere pris eller helt uden betaling, derved sættes i stand til at tilbyde højere løn til de emigrerende arbejdere, end de, der havde anvendt en del af deres kapital til betaling af en højere pris på jord. Den emigrerende arbejder ville

blive tiltrukket af den højere pris for arbejde og den lavere pris på jord, og således ville de kapitalister, der bidrog til Emigrationsfonden blive berøvet den forsyning af arbejdskraft, de betalte for." Efter således at have gjort opmærksom på forbindelsen mellem høje jordafgifter og lave lønninger, og lave jordafgifter og høje lønninger, kræver nævnet at "prisen på jord i alle australske kolonier skulle forhøjes."

Kolonipolitikens mål.

Bortset fra et sådant tænkeligt forsøg fra andre australske koloniers side på at undergrave prisen på jord synes nævnets medlemmer ikke at have næret nogen ængstelse for det heldige udfald af deres foretagende. De behøvede ikke at anmode koloniministeren om at forhøje prisen på jord i Storbritannien. Det var allerede sket, og det så grundigt, at britiske kapitalister ikke blot rådede over en fortsat strøm af "villige" arbejdere for deres egne formål, men endog havde råd til at sende tusinder bort til Australien. "De, der først og fremmest ville ønske at komme for at søge højere løn, siger Wakefield i sin bog, er de fattigste af de fattige i det gamle land, folk, der lever fra hånden og i munden, og som ingen ejendele har ud over deres egne muskler og sener... Ej heller er der nogen vanskelighed ved at finde fattige arbejdere, der vil være villige til at lade sig fæste af kapitalister i kolonien for en vis tjenesteperiode."

Nævnet var naturligvis ikke interesseret i almindelige samfundsprincipper; det var kun interesseret i en plan for salg af jord til gavn for planens ophavsmænd, men det gjorde et vist indtryk på medlemmerne at erfare, at kontrol over jorden satte dem i stand til at kontrollere næsten alt mulig andet og dog bibeholde de ydre træk af et frit samfund, således som de opfattede det. "Uden hverken slaver eller straffefanger", siger rapporten, "vil kapitalister af alle kategorier uden bekostning kunne få lige så mange arbejdere, de ønsker at beskæftige; og fæstemål, som arbejdere måtte indgå for en vis tjenesteperiode, vil blive holdt. Midlet til at sikre alt dette er den rette pris på jord." Hvis en person råder over et middel, hvorved han kan sikre sig en uophørlig strøm af andre til at arbejde for sig, er det umuligt at

se, hvilken forskel det gør, hverken for ham eller arbejderne, om dette middel tilfældigvis kaldes slaveri eller jordmonopol. Nævnets medlemmer havde imidlertid fuldkommen ret, hvis de gik ud fra, at når England blev kaldt et frit land, måtte Australien også være frit; fordi det samme jordmonopol herskede og hersker i begge lande.

Wakefields system var i virkeligheden intet mindre end en snedig metode til at neutralisere den fordel, som arbejderne kunne have opnået ved at flytte fra et sted, hvor jorden var monopoliseret, til et sted, hvor den tilfældigvis i øjeblikket var fri. Når nævnet bedrog sig selv i denne sag, gjorde det kun, hvad talløse millioner har gjort både før og siden, som kun iagttager begivenhederne i deres umiddelbare nærhed på overfladen, anlægger samme syn på dem, som deres naboer anlægger, og betragter sådan noget som abstrakte principper i offentlige anliggender, eller menneskehedens bedste i al almindelighed, som frugtesløse og dem uvedkommende spekulationer. Det er imidlertid en kendsgerning, at de, der nærer mistillid til enhver radikal forandring, idet de derved håber at kunne bevare de eksisterende forhold, nødvendigvis må blive skuffede.

Hårdnakked modstand og resultatet deraf.

Mr. George Fife Angas søn og arving, som blev millionær, var uden tvivl oprigtig i sin mening, som vi finder den udtrykt i hans testamente (23. november 1904), at et hvilket som helst forsøg på radikal reformering af jordsystemet, i særdeleshed forslaget om en jordværdibeskatning, kun kunne være et udtryk for klassehad; og han gav sine eksekutorer instruktioner om, at de ikke måtte anvende nogen af hans efterladte midler til støtte af en sådan politik. Men skønt en sådan beskatning, eller rettere, fordi en sådan beskatning næsten ikke er bragt i anvendelse, er klassehadet vokset næsten lige så voldsomt som værdien af Angas jordbesiddelser, og har fundet sin udløsning i den allerværste form for klassebeskatning nemlig den hævngherrige konfiskation af en persons indtægter uden anden begrundelse, end at han har - eller ikke formår at skjule - en højere indtægt end andre. Og det billede, vi nu ser af klassekampen, således som

den har udviklet sig til en verdensomspændende kamp mellem to grupper, der ruster sig til krig, er ikke opstået mellem samfund, som billiger jordværdibeskatning, men mellem samfund hvis ledere har været fuldstændig fremmede overfor dette princip.

For at forstå arten af den indkomst, som en jordværdibeskatning ville berøre, er det interessant at tage et eksempel blandt mange andre lignende eksempler fra samme undersøgelse, der går tilbage til det kapitel af historien, vi lige har behandlet. Det må imidlertid understreges, at hvor jordværdi behandles som privatejendom, således som den behandles i næsten alle fremskredne lande, der gælder de samme betingelser.

Udvikling af en storformue.

I 1837 købte en vis John Batley Thorngate i England fire jordkoncessioner af Det sydaustralske Selskab for £ 324. Disse koncessioner gav ham retten til 320 acre landbrugsjord og fire acre byjord. I 1928 viste en undersøgelse af Jordregistreringskontoret i Adelaide, at indtil den dato havde Thorngatefamilien hentet næsten £622.000 ud af Sydaustralien, repræsenterende den totalsum, de havde modtaget for salg af jord og leje af jord. Bøgerne i skattekontoret viste, at denne familie stadig var i besiddelse af jord til en samlet værdi af £ 250.000. Lejekontrakterne viste, at lejerne havde været forpligtet til at udføre forbedringer, at vedligeholde dem på egen bekostning, og afstå dem til ejeren ved lejemålets ophør. Denne totalsum på næsten £ 1.000.000 var fremkommet ved jordværdi alene, og den var gået til en familie, der boede tusinder af mile borte, og som ikke på nogen måde kunne have bidraget til at frembringe den. Hvis 324 acre gav £ 1.000.000, hvor megen statsindtægt ville der da ikke være fremkommet ved at beskatte værdien af alle Sydaustraliens acres? Hvor megen skat på personligt arbejde kunne ikke være sparet?

Hvis mr. Thorngate faktisk var kommet til Australien og havde slået sig ned på den jord, han ejede, ville han og hans arvinger ikke have haft mere ret til denne jordværdi, som ville være steget på samme måde, end de havde som fjerntboende

ejere; men det ville have været vanskeligere at vise, at det ikke i mindste måde skyldtes hans anstrengelser. Hvis alle de andre beboere i Adelaide og omegn i 1837 var vendt tilbage til England, og ingen var kommet i deres sted, ville den gode mr. Thornton ikke have haft noget ud af sine £ 324 anbragt i jord.

Moralen.

I hvilken grad bekræfter et sådant typisk eksempel ikke sandheden i Adam Smiths påstand i "Nationernes Rigdom", i slutningen af kapitlet om jordafgift: "Enhver forbedring i samfundets forhold tenderer enten direkte eller indirekte mod at forøge den reelle jordrente, at forøge jordbesidderens reelle velstand; hans evne til at købe andre menneskers arbejde eller arbejdsskabte værdier... Den reelle værdi af ejerens andel, hans reelle beherskelse af andre menneskers arbejde stiger, ikke blot med den reelle værdi af varerne, men den forholdsvis større andel af hans andel af de arbejdsskabte værdier stiger samtidig dermed... Jordbesidderne er de eneste af de tre kategorier (de, der lever af lejeafgifter, af løn og af "profit"), hvis indtægter hverken koster dem arbejde eller bryderi, men kommer til dem, så at sige, af sig selv."

Jordværdien af et hvilket som helst stykke jord er udtrykket for dets større fordele fremfor den mindst indbringende grund i brug. Jordværdien afhænger udelukkende af befolkningen som helhed og af dens aktivitet - således som det fremgår af eksemplet med Thorngate ejendommen - og med rette tilhører den samfundet. Dette er det grundlæggende princip i retfærdig jordbesiddelse; og dets konsekvens er, at alt, hvad der skabes af mennesker, enten på egen hånd eller i frivilligt samarbejde, forbliver fuldtud deres ejendom. Ved indførelse af en jordværdibeskatning og afskaffelse af andre skatter bliver den rette harmoni mellem jordbesiddelse, beskatning og ejendomsret automatisk etableret; og det egentlige middel, hvorved en person i øjeblikket kan udnytte en anden, afskaffes.

Eftersom virkningerne af jordmonopolet var så åbenbare i det oprindelige Australien, kunne man have ventet, at den offentlige mening ville have reageret og krævet en øjeblikkelig

ændring. I så fald ville man ikke have taget de modarbejdende indflydelser i betragtning. Forholdet var, at disse emigranter kom fra et land, hvor den private ejendomsret over jorden og dens ressourcer var accepteret som en naturlig ting. Derhjemme havde emigranternes tanker og al deres energi været rettet mod den øjeblikkelige kamp for at holde sig i live. Ved ankomsten til et land, hvor tanken og fantasien beskæftigede sig med rygter om at tjene store formuer, ville de ikke have været, som folk er flest, hvis de først og fremmest havde interesseret sig for renheden i offentlig administration. Selv om de havde en mistanke om, at de blev udnyttede, kunne de dog nære det håb under disse hurtigt skiftende ydre omstændigheder, at de kunne udnytte andre, når turen kom til dem. Wakefields plan krævede ikke, at de skulle fortsætte som lønarbejdere for stedse, men kun til andre kom i deres sted.

Sir George Grey.

Der var uden tvivl undtagelser, og en af dem, ved vi, blev af stor betydning senere hen. Da George Grey i en alder af 29 år blev udnævnt til guvernør af Sydafrika, kom han, ligesom så mange andre berømte prokonsuler, ind i kolonitjenesten gennem uortodokse kanaler. Som leder af opdagelsesekspeditioner havde han vundet sig berømmelse for personligt mod og dygtighed, og var, i en nødsituation, blevet udnævnt til en yderst vanskelig post, som han udfyldte med så stor dygtighed, at den blev indledningen til en fremragende karriere i Sydafrika og New Zealand, så vel som i Australien; og hans evner som administrator fandt deres sidestykke i fremragende bidrag til litteraturen og senere hen i politik. Men længe efter, i en gribende tale i det nyzeelandske parlament, indrømmede han, at hverken ærgerrighed eller eventyrlyst havde været det afgørende motiv, der fik ham til at tage til Australien; det havde været den elendige fattigdom, han havde set, da han havde været stationeret med sit regiment i Irland, og ønsket om et eller andet sted i et nyt land at prøve, om det ikke var muligt at bygge et samfund, der var den menneskelige stræben mere værdig. Uden tvivl gav Wakefield planen ham noget at tænke på, og den gjorde sikkert

et endnu dybere indtryk på ham senere hen, eftersom han fandt, hvor som helst han gjorde tjeneste, at jordbesiddelsessystemet var den tilgrundliggende årsag til griskhed på den ene side, og utilfredshed, fattigdom og oprør på den anden side.

Ved egne iagttagelser kom Sir Georg Grey til den slutning, at intet menneske havde ret til at eje jordværdi, som var offentlig ejendom, eftersom det var samfundet, der frembragte den; og ingen regering havde ret til ved beskatning at tage den private ejendom, som tilhørte de personer, der skabte den; og desuden, at hvis enhver ejer af jord måtte betale denne jordrente til samfundet, så kunne ingen mand eje mere jord end han selv kunne bruge, og på denne måde ville ingen mand være i stand til at udbytte andre, således som han så jordbesiddere udbytte dem, der ingen jord havde, i hele den såkaldte frie verden. Han vidste at indførelse af en jordværdiskat til offentlige formål ville sætte en stopper for de jordgriske korporationer, som han var så velkendt med, og at det ville frigøre producenter af alle racer og på alle udviklingstrin, og blive en med samfundets materielle fremskridt stadig voksende indtægtskilde.

Disse tanker blev forstået af andre i Australien og New Zealand. I 1879, før Henry Georges "Fremskridt og Fattigdom" var udkommet, gennemførte Sir George Grey, som statsminister og leder af det nyzealandske liberale parti, en lov, der indførte en grundskyld på 2 promille. Denne lov blev ophævet af den konservative regering det følgende år, men den blev forløberen for lignende love, der indførte betaling af ringe beløb i grundskyld til fordel for staten eller det lokale styre overalt i Australasien, og her førte Sydaustralien an fra 1884. Det er ganske rigtigt, at fremgangen siden da har været langsom og ustadig; her som i andre lande har ydre begivenheder og strømninger i den offentlige mening afledt opmærksomheden fra denne vigtige reform. Men eksemplet fra Australasien gør det umuligt for modstanderne at hævde, at grundskyld er umulig at gennemføre. Således frembyder den nyere så vel som den tidligere historie i Australien værdifulde vidnesbyrd for de mennesker i alle lande, der i indførelsen af lige ret til jorden ser den første betingelse for en menneskelig tilværelse.

Udgiveroplysninger

Foredrag holdt ved Den internationale konference for grundskyld og frihandel i Odense, Danmark, 1952.

Genoptrykt til Den Internationale Konference for Grundskyld og Frihandel i Roskilde 1995.

Redigeret og digitaliseret ved:

Per Møller Andersen

Henry George Forlaget